

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok 2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka 1 „ — „		
Na štvrt roka — 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.		

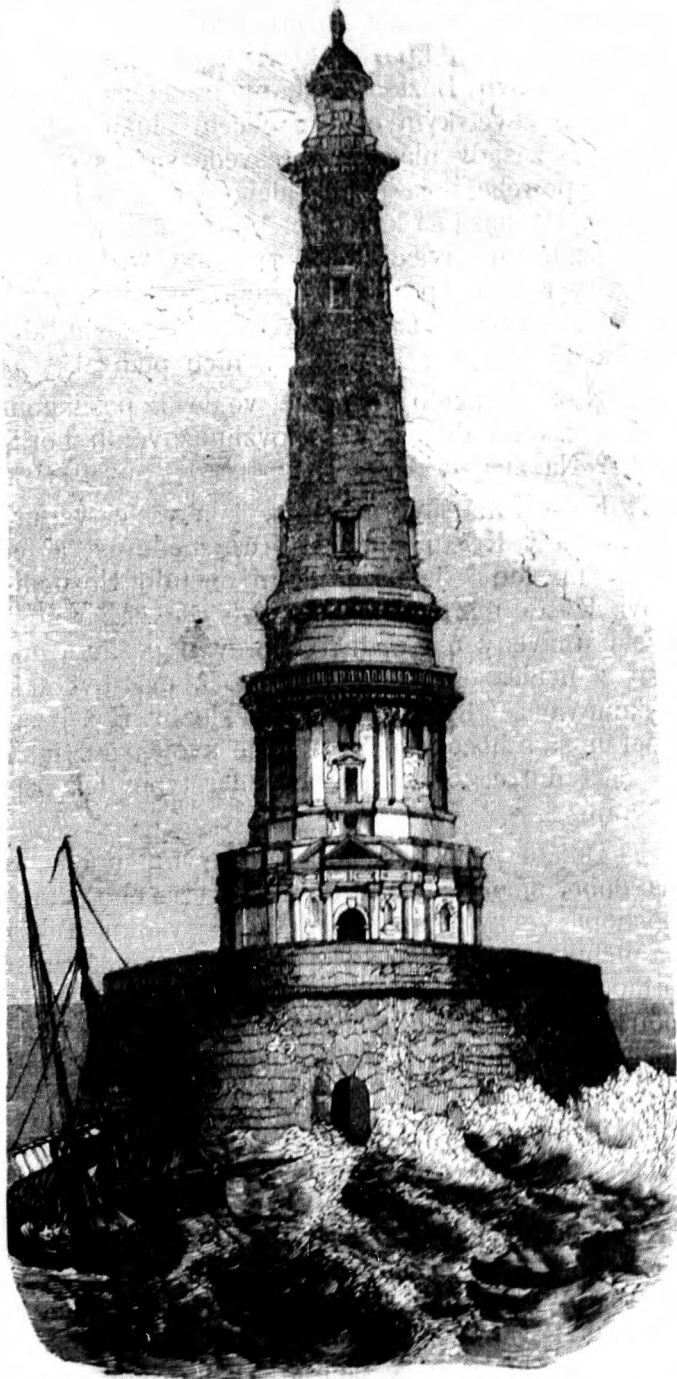
V nedeľu.

Nedeľa je deň Hospodinov, určený k Jeho sláve a určený k odpočinku ľudstva, ktoré cez šesť dní neunavne hľadá v potu tváry svoje každodenné vyživenie. Keď zahučia zvony, ľud osady, mestečka ba celého vidieku hrnie sa do chrámu Božieho, kde v hlavnom bydle Pánovom cíti sa byť bližšie k Nemu, od ktorého všetky dobrodenia, všetká milosť pochádzajú. Tak mužské, jak ženské pohlavie odeje sa do rúcha sviatočného, zanechá každodenné myšlienky, s nadšenou myslou prestúpi prah chrámu, — teraz nie svetu lež Bohu chce slúžiť, teraz nie o telesné, lež o duševné svoje potreby sa chce starať, teraz nie svetskými, lež duševnými vecami chce sa zaoberať. A kľakne pobožne na kolená, zopne ruky a modlí sa. Ďakuje a prosí. Vďaka vzdáva za všetko dobrodenie, ktorého sa minulý týždeň stal účastným, a prosí o ďalšiu hojnú podporu nebies. Tu pred oltárom nebeského Otca hľadá posilu v svojom namáhaní, tu hľadá potechu v žiali a úzkosti. A keď dušu svoju vrúčne obetoval, jak znovuzrozený vráti sa späť, a jako posilnený začne znovu boj života.

Toto je veľký význam nedeľnej pobožnosti. Takto to Hospodin prikázal, a takto by sa to malo diať všade.

Jedna veľavýznamná čiastka nedeľnej pobožnosti je kázeň. Kňaz, čo sluha Boží, vystúpi na kazateľňu, odený rúchom cirkevným, a drží reč k veriacim, reč duchaplnú a poučujúcu, reč, ktorá srdce a myseľ cvičí a k dobrému vedie. Kňaz, čo sluha Boží poučuje veriacich o ich duševných potrebách, významnými slovami chráni ich od priestupku a hriechu, vychováva a vyučuje ich v smysle zákona Kristovho. Takáto nedeľná reč má veľký vplyv na duše veriacich, takáto reč zodpovedá zásadám Spasiteľom hlásaným.

Nuž ale či je to ozaj všade tak, či sviatok nedeľný býva ozaj tak zasvätený, jako to cirkev predpisuje a duševné spasenie veriacich žiada?

Maják.

Koľko ráz stane sa, že čas držania služby Božej raz po raz sa mení. Pán kaplán lebo pán

farár má odcestovať na návštevu, ku svojej zá-
bave, nuž lebo jedna služba Božia vystane, alebo
náhliť so službami Božimi, jako remeselník ná-
hlieva, keď má pilnú robotu. A toto je na ujmu
pobožnosti veriacich, ktorí dobre vedia, prečo sa
to stáva. No a kázne, o tie sa niektorí kňazia
veľmi nestarajú. Nuž chystanie sa na kážeň dá
mnoho roboty, stojí mnoho času a učenia, čo by
kňaz aj reč nedeľnú sám neskladal. Preto niekde
len pri veľkej omši evanjelium prečítajú, výklad
evanjeliuma ponechajú veriacim. Len na výročité
sviatky si rozmyslia, že predsa len majú kážeň
držať. Niektorí duchovní zas vyjdu síce na ka-
zateľňu, ale bez toho, žeby sa na kážeň boli chy-
stali, rozprávajú priam čo im na myseľ príjde.
Ale títo ešte nekazia toľko, jako robili, ba aj
hádam robia tí kňazia, ktorí kazateľňu, odkiaľ
by mali slovo Božie kázať, upotrebia za miesto,
z ktorého svetským cieľom chcjú slúžiť, odkiaľ
politické zásady hlásajú a presvedčovať sa snažia
ľud o potrebe boja jednej alebo druhej politickej
strany. Ba našli sa kazatelia, ktorí politické trenie
na kazateľňu zaviedli v takej miere, že jednotli-
vých veriacich, pre ich opačné politické pre-
svedčenie rovno karhali, ich menom oslovili, aby
sa každý kto je v kostole, na nich poďíval.

Nuž či takéto jednanie vedie k posilneniu
náboženského ducha, a k povzbudzovaniu horli-
vosti? Na ziaden pád.

Kostol má byť miestom, kde všetci veriaci
čo bratia v Kristu sijdu sa v čas nedeľný, a je-
dnou myslou a jedným citom obetujú Hospodi-
novi. Kostol má byť miestom, kde človek životom
sveta unavený má obdržať duševnú posilu a mi-
losť z nebies. Nedeľná pobožnosť má byť tak
vykonávaná, aby veriaci počas služby Božej za-
oberali sa s hospodárstvom duše svojej, tak jako
sa šesť dní cez týždeň s hospodárstvom tela za-
oberajú.

Takáto pobožnosť prospeje vývinu ducha, a
dá dobrý smer jednaniu každého veriaceho, ktorý
pochopil veľký význam nedeľného sviatku. Takto
sa nebude stávať, čo sa v tomto čase tak často
prihodiť, že niektorí ľudia práve nedeľný sviatok
použijú k páchaniu tých najhorších skutkov, že
nedeľný odpočinok použijú k páchaniu všeliakých
neprávostí.

Duchovní páni! Toto je hlavná a veľavý-
znamná čiastka vášho povolania, aby ste naučili
ľud svätif sviatok nedeľný. Vy máte moc nad
srdcom a myslou veriacich, upotrebite túto vašu
moc v celej miere, aby sa srdce cnosťami ozdo-
bilo a myseľ sošľachtila. Toto je vlastná pôda,
na ktorej vami rozsiate dobré semeno donáša
dobrú úrodu, toto je cieľom vášho vznešeného
povolania.

Sviatok nedeľný potom poslúži k posilneniu
ducha, k sošľachteniu mravov a k duševnému
spaseniu veriacich.

Slovo k rodákom.

Prekvapenie nad prekvapenie. Niet dňa, v
ktorom by výstredná a premenlivá ľudová strana
niečo neočakávaného, ba nepredpokladaného ne-
vyviedla a netrpelivému svetu na obdiv nevysta-
vila. Mysleli sme i my, a tým snád viac jej prí-
vrženci, totižto ten úbohý a zavedený ľud, že sa
zastupitelia tej prechýrenej ľudovej strany už po
tolkých premenách svojej politiky, ako sme vám
to v predošlých článkoch ukázali, predsa už
raz na dačom ustália, ale Bože uchovaj, preme-
nám ani konca, ani kraja.

Keby sme prísne brali vec, presvedčili by
sme sa z výpovedí patričných, že koľko ľudov-
ých ablegátov nachodí sa v sneme, takmer toľko
politických strán tvoria, pofažne toľko politických
smerov zastupujú. Akých len chcete, takými ich
máte. Ký div, že človeku pri pohľade na to,
mimovoľne na um príjde cigáň, ktorý raz na
jarmoku radvanskom koňa predával. Bola to
stará kobyľa. Jeden kupec bol náchylný kúpiť ju
pod tou podmienkou, jestli je žrebná. Pravda že
je žrebná, tvrdil cigáň, div že sa hneď neožrebi.
Prišiel druhý, ktorý zas nežrebnú hľadal. Nech
mi oči vytečú, preklínal sa cigáň, jestli sa pejka
dakedy horovala. Keď potom pristojací cigáňovi
dohovárali, že raz tak, raz inak hovoril, chladno-
krevne odseknul: «keď chcem je žrebná, keď
chcem nie je žrebná.»

Tak je to i s ľudovou stranou. Celou silou,
dovolenými i nedovolenými prostriedkami, zákonnou
i odsúdenia hodnou cestou bojovala večne
proti liberalismu. «Kreštan» od rokov brojí a
búri výlučne proti slobodomyselnosti. Niet toho
zla, čo by na liberálov nenakýdal. Zatracoval li-
berališmus, ako ten vajväší hriech, najpekelnjší
zločin. Vyzbieral všetky hany a špiny, ktoré kedy
v svete k najdeniu boly, a všetky na ten k smrti
a k večnému ohňu odsúdený liberalismus na-
kýdal. Alebo snád nie je to pravda? Nebolo to
k čítaniu v «Krešfane»? A ľud náš nebol prinú-
tený veriť to, že je ten prekliaty, ten zatratenia
hodný liberalismus ozaj to najhoršie na svete,
keď mu to jeho farári a kapláni ustavične do uší
trúbili? Robili to v úvodných článkoch, v pies-
ňach, v obrazoch, v rozprávkach i dopisoch uve-
rejňovaných zvlášte v «Krešfanovi». Hlavný re-
daktor tohoto časopisu je, ako známo, páter Mi-
kuláš Lepsényi, člen uhorskej snemovne. Tedy čo
«Kreštan» svádza, malo by sa to srovnávať až
do ostatnej litery s jeho presvedčením: keď nie,

označil by to. A hľa, ako to vyzerá v skutočnosti? Lepsényi je vral liberál. Aspoň takto hovoril on dňa 26. januára verejne na uhorskom sneme. Odpovedajúc na trefné a pravdivé poznámky vyslanca Eleka Győry, takto hovoril doslovne: «Povedá ctený pán vyslanec (Győry), že my (to jest ľudová strana) sme nepriateľmi liberalismu. My ale pod liberalismom rozumieme, — ako to rozumieť treba — že je on veľkodušnosť, štedrosť a jestli takto ponímame vec, vtedy, ctená snemovňa nás z liberalismu vytvoríť nemožno. Lebo i my sme liberálni. Liberálni sme, lebo liberalismus znížiť chce pozemkovú daň a to i my chceme atď.» Tedy páter Lepsényi brojí proti liberalismu, a ten istý Lepsényi ako vyslanec krajinský sa verejne za liberála vystavuje, liberalismom sa honosí. Kedy že mu už tedy verí? Ak dakedy, tak teraz by to bolo radno, jestli sú úprimné jeho slová. Lebo čo dokázal rečou svojou? Dokázal to, že opravdovú liberalizmus je spásou krajiny našej a ľudu nášho. Dokázal to, že smer liberálny je oprávnený, výhodný a prospešný. No a čo iné tvrdíme my? Aký je rozdiel medzi nami? Žiaľbohu veľký. Lebo my nielen tvrdíme, lež aj účinkujeme vedľa toho, kým Lepsényi a jeho súdruhovia, keď aj pravde svedectvo vydajú, ale v skutkoch svojich ju aj hneď ukrižujú.

Nuž, keď je už ten liberalismus sám v sebe nie k zatraceniu; keď je on v opravdivosti svojej takým vznešeným, akým ho aj Lepsényi uznal, prečože teda ľudári broja proti nemu. Prečo vás varujú a vystríhajú pred ním? Rodáci moji, zas vidíte i z tohoto, že len my mali sme pravdu, ktorej sa i naďalej smele pridržajte.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Obžaloba proti ministerskému predsedovi barónovi Banffymu. Ľudová strana vykonala zase veľmi pekný kúsok. Jako et. čitatelia vedia, ministerský predseda barón Bánffy prečítal bol v snemovni list vyslanca Blaskovicsa, člena národnej strany, v ktorom sa tento priznáva, že iba zovňajšne patrí k národnej strane, ináčej ale cíti s ľudovou stranou. List tento veľmi nemilo sa dotkol Apponyovskej strany, o ktorej takto na javo vyšlo, že stojí v úzkom priateľstve s ľudovou stranou.

Predseda národnej strany, Ferdinand Horánszky, zadal bol v sneme návrh, aby sa ministerskému predsedovi vyslovilo zazlenie, preto že prečítal list vyslanca Blaskovicsa, ktorý list znel na kanceláriu ľudovej strany. Snem návrh tento zavrhol, lebo videl, že ministerský predseda mal právo tento list prečítať.

Blaskovicsov list dostal sa nasledovne do rúk mi-

nisterského predsedu. Centrálna ľudová kancelária v Budapešti presťahovala sa bola z jednej miestnosti do druhej, pri presťahovaní mnoho listov nechala na starom byte. Nový obyvateľ prezeral písma a našiel aj list Blaskovicsov, tento list oddal istému novinkárovi, ktorý ho zanesol do ministerského predsedníctva. Z tohoto vidno, že sa ministerskému predsedovi nedostal list do ruky hriechnou cestou, alebo bezprávne. Ministerský predseda bol úplne oprávnený list tento buď prečítať, alebo ho do kachiel zahodiť. Ministerský predseda ho prečítal, aby svet jasne videl, že Apponyiho strana drží s ľudovou stranou.

Jak v sneme tak aj po novinách mnoho sa hovorilo o tomto liste. Každý nepredpojatý človek uznal, že ministerský predseda nespravil vtedy nič nesprávneho, keď list prečítal. Napriek tomuto jednohlasnému úsudku Ján Molnár, predseda klubu ľudovej strany podal obžalobu proti ministerskému predsedovi, že sa prehrešil proti paragrafu zákona, ktorý chráni tajnosť listov. Toto oznámenie súdu nenie nič iné, jako hľadanie škandálov, ktorými sa ľudová strana usiluje podkopať úctu našej vlasti pred cudzozemskom.

Toto oznámenie u súdu bude mať aj druhé zlé následky. Dosiaľ nikomu nezišlo na rozum člena parlamentu hnať pred súd za to, čo povedal v sneme. Každý jeden vyslanec za reči svoje bol zodpovedný dosiaľ iba parlamentu. Ľudová strana teraz toto právo immunitu vyslancov, chce naštrbiť. Toto môže mať veľmi škaredé následky, lebo od týchto čias vyslanci budú sa báť smele, otvorene hovoriť v sneme, bojac sa toho, že ich niektorý vyslanec bude pre slová, povedané v parlamente, žalovať.

Aj tento ľudovou stranou zariadený škandál sa pomíne bez toho, aby vlast naša väčšiu škodu utrpela. Z celého škandálu bude mať posmech iba ľudová strana, keď ju súd odmrští s obžalobou.

Uhorskí ministri vo Viedni. Po tieto dni meškali naši ministri vo Viedni, kde vyjednávali s rakúskymi ministrami ohľadom vyrovnania a ohľadom privilegia rakúsko-uhorskej banky.

Nový biskupský pomocník. Sedmohradský biskup súc chorý, pýtal si vymenovanie pomocníka, koadjutora. Za pomocníka je vymenovaný gróf Gustáv Majláth. Toto vymenovanie tiež mnoho kriku narobilo po krajine. Záležitosť vymenovania použily niektoré časopisy za zbraň proti vláde, o ktorej písaly, že pri tomto vymenovaní utrpela veľkú porážku. Vec sa ale má celkom inakšie. Dosiaľ si rímsky pápež osvojoval právo vymenúvať biskupských pomocníkov, koadjutorov s právom nástupníctva, t. j. že po smrti biskupa musí byť pomocník vymenovaný za biskupa. Uhorská vláda tajila, žeby toto právo prináležalo pápežovi a dokázala, že toto právo prináleží uhorskému kráľovi. Gróf Majláth bol vymenovaný s právom nástupníctva a tak pri tomto vymenovaní zvíťazila uhorská vláda voči rímskému pápežovi.

Naš kráľ v Rusku. Jako chyrovať, náš kráľ pôjde

v polovici apríla do Ruska, aby vrátil návštevu ruskému cárovi. Návšteva táto bude aj politicky veľmi významnou.

Ruský minister zahraničia na cestách. Ruský minister zahraničia gróf Muraviev odobere sa z Paríža, prišiel do Berlína. Tu mal dlhšie rozhovory s ministrom zahraničia kniežaťom Hohenlohem. Aj nemecký cisár prijal grófa Muravieva na výsluch.

Zákon o lacnej dobytčej soli vstúpil do života 1-vým februárom.

KRAJINSKÝ SNEM.

Tento týždeň zaoberal sa snem s pojednávaním rozpočtu ministerstva vnútra.

26. januára. Referent Edmund Gajári odporúčal rozpočet k prijatiu a súčasne predložil zprávu o matrikárskejších výdavkoch.

Karol Eötvös osvedčil sa, že je proti zoštátneniu administrácie. Jak vláda chce na poli administrácie nejakú novotu uviesť, tak nech zruší fõišpánov. Rozpočet neprijíma.

Török poukázal nato, že sa počet rozličných spolok v Uhorsku v poslednej dobe značne rozmnožil, preto žiada, aby vláda zákon o spolčovaní zodpovedne pomerom zmenila. Vyslovil sa proti tej žiadosti, ktorú boli niektorí vyslanci prizvukovali, aby totižto volebné právo mali iba tí občania, ktorí hovoria maďarsky. Rečník uznáva, žeby to bolo dobre, keby všetci občania hovorili maďarsky, zato ale tých, ktorí nehovoria štátnu reč maďarskú neslobodno pozbaviť volebného práva, lebo dnes sa mnoho nachádza takých, čo nehovoria síce úradnú maďarskú reč, zato sú ale dobrí vlastenci. Súril, aby okresní lekári boli lepšie platení, čo veľmi pozdvihne všeobecný zdravotný stav. Rozpočet prijíma.

Lepsényi hovoril o voľbách. Tajil, žeby ľudová strana bola čisto katolícka, prijme ona do svojho lona aj židov, len nech sú dobrí kresťania. Bránil ľudovú stranu proti námietke, že sa spojila s národnosťami.

Béla Tallán poukázal na to, že administrácia stolice v mnohom ohľade nezodpovedá požiadavkám času. Zaty m prešiel na otázku socializmu, ktorá bude budúceho stololetia panujúcou otázkou; odporúča vláde, aby sa tedy už teraz zaoberala s ňou. Obsirnejšie hovoril o agrárnom socialisme, ktorý sa hlavne na Dolniakoch šíri. Narádza vláde, aby proti socialistom uviedla mimoriadne, výmienne poriadky.

27. januára. Mócsy člen ľudovej strany zaoberal líčením postavenia malých gazdov. Poukázal nato, že sa tam socializmus nešíri, kde je ľudová strana vo väčšine.

Pavel Ruffy, čo bývalý vicišpán, zaoberal sa predovšetkým s otázkou administrácie a dokázal potrebu, aby táže čím skôr bola reformovaná, tak ale, aby neudusila v občanoch všeobecnú zaujatosť za verejné záujmy. Prejdúc na otázku zdravotníctva, upozornil vládu na nezdravé robotnícke byty, ktoré sú hlavne príčinou, že tak mnoho detí mrie. Žiada polepšenie platov okresných lekárov. Zaty m prešiel na účinkovanie ľudovej strany. Tvrdí, že sa nenávisť proti bratom Maďarom na Horniakoch veľmi rozšírila, odkedy povstala ľudová strana, lebo ľud je tej mienky, že mu Maďari chcú brať náboženstvo. Dokazuje, že ľudová strana ženie Slovákov do náručia panslavizmu.

Pchler hovoril o administrácii stolice, tvrdiac, že je administrácia preto zlá, lebo ministeria obsypávajú stolice rozličnými nariadeniami.

28. januára. Székely poukázal nato, že vládna strana nezakrýva chyby administrácie, lež práve ona poukázala na nedostatky jej. Hovoriac o vystahovaní, narádza vláde, aby zostrila poriadky proti vystahovaniu.

Visontai ujal sa socialistov. Vytýka vláde, že často pre malichernosti zakazuje ľudové shromaždenia, taktiež, že straniva toho, aby prekazila šírenie sa socialismu, nič nespravila.

Kardos dokazuje, že volení stoliční úradníci závisia od jednotlivých rodín, a práve preto nemôžu tak činiť, jako to za najlepšie uznávajú. Z tohoto ohľadu potrebné je, aby stoliční úradníci boli vymenovaní.

Tóth je tiež za reformu administrácie. Žiada, aby volebné právo bolo rozšírené, a aby nad voľbami súdil neodvislý súd.

Nasledovaly interpellácie. Visontai interpeloval v záležitosti baníckej vzbury v Anine. Kossuth v záležitosti cesty ruského ministra grófa Muravieva do Paríža a Berlína. Konečne Jozef Kubina v záležitosti volieb do stoličného výboru. Rečník pri tejto príležitosti ostro napadol aj fõišpána Szalavszkého, začo bol pokarhaný od predsedu snemovne.

29. januára. Ján Molnár, hovorí o nadužívaniach administratívnych úradníkov, o tom sa najlepšie presvedčila ľudová strana. Rozhodne tají, žeby sa bola ľudová strana spojila s národnosťami. Ľudová strana zaujala sa Slovákov v tom ohľade, aby mohli náboženský život pestovať, a aby administratívne vrchnosti s nimi slušne zachádzaly. Aj ľudová strana žiada si, aby každý občan vlasti znal štátnu reč, to ale nechce tak dosiahnuť, jako to chce previesť vládna strana, ktorá do slovenských obcí posielala učiteľov, ktorí neznajú slovensky.

Vilhelm Lehoczky dokázal, že Zmeškal, tento popredný člen ľudovej strany, vyjednával s panslavmi.

Polónyi zaujal sa fõišpána Szalavszkého a dokázal, že obžaloba proti nemu bola bez základu zadaná, o čom svedčia aj sudcovské výroky.

Minister vnútra Perczel zaoberal sa s dosavadnými rečníkmi. Hovoril predovšetkým o reforme administrácie. Ubezpečil snemovňu, že sú návrhy zákonov ohľadom reformy administrácie už hotové a že budú svojím časom verejnosti podané, aby mohol každý jeden občan vlasti svoju mienku o nich slobodno vysloviť.

O štátnych matrikách hovoril, že sa tiež už všade ujaly, zprvu boli proti nim nemiestne demonštrácie, tie ale už prestaly. Prejdúc na voľby dokázal, že pri terajších voľbách bolo málo čo viac vojska, než inokedy. O ľudovej strane hovoriac, čuduje sa, že stranu túto pomenovali ľudovou, kdežto ona je všetko iné len nie ľudová, lebo ľud nemá s ňou tak rečeno nič do činenia.

Zaty m bol rozpočet ministerstva vnútra vo všeobecnosti prijatý.

30. januára. Pri podrobnom pojednávaní rozpočtu ministerstva vnútra bolo poukazané nato, že slúžnoci majú priveľa roboty a že ich plat nestojí v pomere k platom štátnych úradníkov. Na konci zasadnutia boli pojednávané prosby zadané snemu.

Úpadok našich dedín.

Každodenný život dokazuje nám, že naše dediny v posledných rokoch zväčšej čiastky nezmáhajú sa, ba práve naopak, — upádajú takrečeno v každom ohľade. Upáda v nich so dňa na deň nielen blahobyť, majetok občanov, ale v

mnohých krajoch umenšuje sa aj počet obyvateľstva.

Tento smutný zjav badať nielen v našej vlasti, ale aj v iných krajinách európejských. Jedon hospodársky spolok v Prusku vypísal odmenu pre toho, kto dá najlepšiu radu, akoby sa dal najistejšie zamedziť úpadok dedín a dedinského obyvateľstva v Nemecku. Aj toto je dôkazom, že táto otázka prichodí na denný poriadok aj u našich susedov.

Hlavnou príčinou úpadku našich dedín je zchudobnenie dedinského obyvateľstva. Od tých pár rokov, ako zbožie a iné výrobky hospodárske v tak veľkej miere ztratil cenu: naši dedinčania veľmi zchudobneli. Dane a iné danky sa zväčšili, kdežto príjmy našich hospodárov sú o mnoho menšie, ako boli pred 10—15 rokami. Následkom toho, že hospodárska trieda po dedinách zchudobnela, aj želiari, nádenníci dedinski, — ktorí nemajú rolí, ale žijú z práce svojich rúk, — majú teraz menej zárobku, ako mali v tých časiach, keď ešte po dedinách panoval väčší blahobyť.

Pre nedostatok práce a výživy po dedinách vždy viac a viac obyvateľstva dedinského zčiasťky vysťahuje sa do Ameriky alebo do cudzozemska, zčiasťky prenáša sa do daktorého mesta, kde si predsa istejšie — a ako si mnohí myslia — ľahšie môže zarobiť svoj každodenný chlieb.

Keď sa daktorému vysťahovalému dedinčanovi v meste lepšie darí to láka aj iných, aby opustili svoju tichú dedinku a išli zkusíť šťastie do mesta.

Mladé dievča z dediny ide do mesta slúžiť; o dva-tri roky príde domov navštíviť rodinu. Bývalá dedinčanka je teraz vyfintená, vycifrovaná, tak že jej bývalé kamarátky závistlivým okom pozerajú na jej pekné šaty. Nemyslia na to, nezpýtajú sa, či je pri pekných šatách aj jej duša taká čistá, nezkažená ako bola vtedy, keď opustila rodnú dedinu. Vonkajší lesk omámi aj iné dievky dedinské, zväbi ich k tomu, aby vždy viac a viac išlo ich do mesta šťastie hľadať.

Z mládencov mnohým, ktorí slúžia v meste pri vojsku, zapáči sa hlučný život mestský, a keď vysťazia svoj čas, nevráť sa domov do dediny, ale hľadajú si zamestnanie v meste.

Z tých, ktorí takto z dediny presídlia sa do mesta, niektorým — ktorí sú najrozumnejší — podarí sa najst slušnú výživu; ale mnohých sklame nádej a nemôžu v meste prísť k ničomu. Títo potom potlkajú sa po uliciach bez stálej práce a zamestnania. Čo kedy zarobia, to hneď aj prepijú a potom alebo hladujú alebo sa živia dosť často nestatočným spôsobom. Temer v každom meste vrchnosť s času načas dá polapať tých tulákov a tuláčky, ktoré bez zamestnania žijú v meste a tam stále ohrožujú verejný poriadok

ba neraz aj verejnú bezpečnosť. Takéto osoby mestská vrchnosť potom posielala postrkom («šupom») do ich rodiska.

Značná čiastka týchto tulákov a tuláčiek pochodí z rozličných dedín, odkiaľ boli prišli do mesta. Takito z mesta vyhnaní dedinčania sú potom obci nielen k haňbe, ale aj ku mravnej zkaze. Títo ľudia v meste nenaučili sa nič dobrého, ich duša náchylná je ku všetkému zlému. A nielen oni zle robia, lež aj iných, najmä mládež, väbia ku zlým, hriешným skutkom.

Vidíme po našich dedinách úpadok hmotný aj mravný. V živote nášho dedinčana len fažká práca a rozličné starosti sú na dennom poriadku; radosti zažije ozaj len veľmi málo. Preto nie div, že každodenne počuť ponosy, že už nemožno na dedine vyžiť. Lež nielen majetok a blahobyť našich dedinčanov kape v povážlivej miere ale aj starodávne dobré mravy hynú so dňa na deň.

Hmotný úpadok našich dedín dal by sa tak odvrátiť, keby výrobky hospodárske mali zase stále dobrú cenu, keby sa zmáhal v čím väčšej miere domáci priemysel, keby sa rozšírilo dochovávanie statku — a hlavne, keby dedinčania viac chodili do kostola a menej do krčmy.

Proti mravnej zkaze dedinské obyvateľstvo naše brániť povinní sú tí, ktorí sú povolani byť jeho vodcami a radcami; teda v prvom rade vrchnosti cirkevne aj obecne. Rozširovaním dobrého, zdravého čítania, zakladaním rozličných vzdelávajúcich spolkov môžu dobre poslúžiť duševnému blahobytu dedinského obyvateľstva.

Bolo by treba postarať sa lepšie aj o mravnú výchovu dorastlejšej mládeže. Keď dedinski školáci a školáčky vyrastú zo školy, obyčajne ostávajú a žijú bez všetkého dozoru, oddajú sa na samopaš a pomaly zabudnú všetko, čo dobrého naučili sa v škole. Preto bolo by treba zakladať aj pre dorastlejšiu mládež zábavno-poučné spolky, kde by sa ona mohla v nedeľu počuť a slušným spôsobom zabávať. To sošľachfuje mladú dušu a na úzde drží zlé chůfky.

Ťažká, ale pekná a bohumilá práca kynie na tomto poli všetkým tým, ktorí žijú medzi ľudom a majú vôľu a povinnosť starať sa o jeho blahobyť. Na takýto spôsob bolo by možno zachrániť naše dediny od konečného úpadku hmotného i duševného.

DOPISY.

Z Kysúc.

Veľactený Pán Redaktor!

O našej voľbe čačanskej dalo sa vopred vedieť, že liberálna strana zvíťazí! Bárs i vodcovia ľudovej strany

celému svetu oznamovali, že na liberálnej strane nenie žiadon kresťan! A predsa napriek všetkému ich namáhaniu a k veľkému prekvapeniu bolo do 300 kresťanských hlasov na liberálnej strane. A keďby bola nová voľba, bude ich už 500—600.

Kam že sa podieva tá pevná ľudová strana? Mnohí na sladké reči nedajú už nič, opustili ju a opustia ju všetci. Lebo ten ľud už zbadal, že je oklamáný! Tie všetky nepokoje uviedli medzi náš tichý ľud niektorí nespokojní kňazovia. A to prečo? Niektorí pre zisk, iní pre chýr, aby svet o nich počul volačo, lebo doteraz boli neznámi. No a to sa im vydarilo! Či sú spokojní, to nevieme. Aby ale tá ich martýrska koruna bola úplná a ich nesmrteľné meno, jakožto hrdinov celému svetu známe bolo, predstavíme ctenému obecenstvu zrkadlo niektorých priestupkov ich života.

No nerobíme to z pomsty, ale z takej lásky, jakou sa oni chovali naproti nám!

Ovšem my máme i ten cieľ, aby sme ukázali tie chyby, ktoré sa nesrovnávajú s opravdivými duchovnými otcami; ktorým je «brucho» pánob a peniaze nebe.

My chceme ukázať nášmu dobrému ľudu, že sme my jeho dobrí priatelia, keď ukážeme tých falošných prorokov ktorí len tam lásku oznamujú, kde to nič nekoštuje, aj to len ústami, skutkom nikdy.

No predovšetkým česť a chvála výnimkám! — lebo uznať musíme, že Pán Boh na nás všetkých nezabudol. A dal nám tu sem i tam i dobrého pastiera «v ktorom viny nenie». Ktorí sa viac zaoberajú s kostolom, než s politikou, a pred ktorými i v politike, bárs sú aj iného smýšľania, klobúk složiť musíme.

Dalej aj to oznamujeme že my v dopise tomto sa len s kňazmi Horného Trenčianska od Žiliny hore zaoberať chceme. Že pravdu predložíme statočnosťou svojou ručíme; a preto i zodpovednosť za dopis tento na seba berieme

«Koho sa netýka nech si to na seba neberie».

Po skutkoch ich poznáte ich!

Mená sme preto nedali, lebo ich stav šetríme a úfame sa, že sa napraví.

Pán Boh s nami a zlé preč!

Vytýkame nasledujúce:

a) Odsudzujeme tých kňazov, ktorí nad mieru bez milosrdenstva ľud či pri pohreboch, či pri sobášoch a či pri iných záležitostiach cirkevných zdierajú. Štola je vynešená, ale zato o tom nik nevie. Ba čo viac, odtedy je u niektorých páňkov všetko dražšie.

b) Odsudzujeme všetkých tých kňazov, ktorí sa s gazdikami alebo s takzvanými kšasoukami na kočoch alebo na vozoch verejne vozia, a jak farníkov, tak aj iných veriacich pohoršujú.

c) Odsudzujeme tých slabuškárov-kňazov, ktorí trpia tú bezočivosť, že sa im gazdinky do úradných farských záležitostí miešajú. Vedomosť máme o tom, že sa najdu aj také, ktoré sú prítomné pri každej ohláske, pri každom zapisovaní do matrik.

d) Odsudzujeme takého farára, ktorí vo farskom dome bujakov, pre obec sice, ale pre svoj zisk drží. Toto sa nesrovnáva s farským domom. A či sa pri tomto mravy upevňujú?

e) Konečne prosíme, aby mladoženichom, keď idú do fary na katechismus, nedali celý deň drevo rúbať, hnoj kydat atď., ale ponač sú slabi v katechismuse, nech ich učia. Lebo ozaj slabo stojí u nás katechismus.

Takéto je hľa na mnohých farách položenie a čudujeme sa vrchnosti diecezánskej, že nemá o tom ve-

domie. A lúto nám je, že si toto nevšima. Či asnáď preto, že sa i niektorí páni dekáni medzi týmito nachodia?

Čo sa majú mnohí páni kňazovia z toho naučiť?

„Aby nehľadali v inom oku smet, keď v ich oku je brvno.“

„Najprv zametaj svoj dvor, a jak máš svoj čistý, potom zametaj iný.“ S úctou podpísaní farníci:

K. R., L. B., H. J., J. H.

Trenčín, 30. januára.

Veľactená Redakcia!

V ostatnom čísle „Kreštana“ jakýsi Vandrpúch píše: „Ani cukrová fabrika v Trenčíne neosladiť už život jeho (to jest ľudu). Bo tuším z tej cukrovej fabriky už nič nebude. Darmo vychvalovali sa teda liberáli, že nám život osladiť.“ Pravda že vandrovník, ktorý s vandrpúchom chodí, nemá príležitosť pozrieť, čo sa deje v jednotlivých zasadnutiach, lebo ta lapajov nepripustia, ani o tom nevie, jaké kroky sa robia v záujme trenčianskej cukrovej fabriky v jednotlivých úradoch, lebo vandrovníci len vtedy prídu do úradných miestností, keď ich ta žandár dovede. Ponevác viem, že sa trenčianski gazdovci interessujú o záležitosť cukrovej fabriky, pospiecham vám najnovší stav veci vysvetliť.

Po prvé zle si to myslí vandrovný dopisovateľ „Kreštana“, že v záležitosti, ktorá sa našich gazdovských pomerov tak veľmi týka, politické presvedčenie dajakú rolu hrá! Keď začali podpisovať úcastiny, či peňažné, či repové, nikto sa nepýtal, že podpisovateľ a účastinár jakého je politického presvedčenia. Tu mal každý slobodnú ruku. Len ľudári robia všade rozdiel pre politiku, a preto aj nič nemôžu pre vzájomné dobro vykonať. Smutná vec by bola, keďby tomu nešťastnému politickému treniu už raz koniec nebol, a ľudia by sa v jednom stave hrýzli medzi sebou len preto, aby mal „Kreštan“ čím viac dopisov Cukrovú fabriku si u nás žiada každý, či bol on prívržencom tej, lebo onej strany, lebo každý úfa z tohoto nového podniku hojný chosť.

Čo sa týče stavania fabriky, tu sa nadhodily neshody, ktoré musia byť prelomené, a úfame, že aj prelomené budú. Kommissia obzrela totižto pre fabriku síce miesto v susedstve vojanskej kasárne, na hornom konci mesta Trenčína. Role, na ktorej bola fabrika vymerana patria mestu, a toto ochotné bolo role fabrike prepustiť pod tou výmienkou, že sa fabrika zaviazá terajšiu (ročnú árendu (600 zl.) za 25 rokov mestu platiť, po uplnutí tohoto času ale mesto dá 15.000 zl. na fabriku intabulovať. Vec teda bola v poriadku. Naraz sa ozvalo vojsko proti tomu, aby fabrika v jeho susedstve stavaná bola, lebo že dym a z fabriky tekúca voda zdravotným pomerom kasárne bude na újmu. Firma fabriky je už súdobne zaznačená, a teraz hľadajú pre ňu primerané miesto. Vyslaná kommissia našla dve miesta, na ktorých by cukrová fabrika stáť mohla. Jedno je v obci Teplé, kde by si tamejší obyvatelia fabriku veľmi priali; druhé miesto je v susednej Kubrej, kde by Trenčania fabriku radšej videli.

Pojednávanie na oboch miestach, jako počúvam, vedie k cieľu. Kubrania majú malý chotár a preto sú nie náchylní role predať, bárs tie role, alebo radšej zahrady, na ktorých sa má fabrika stavať, sú neúrodné, a zväčša zanedbané. Lež ochotní sú zahrady fabrike prepustiť, jak fabrika tieto za role v trenčianskom chotári kúpené im za zahrady začaruje. A takto sa to iste aj stane. Teplania by radi aj zdarma miesto dali, len aby

fabrika u nich bola stavaná. Šiesteho februára budú účastníci cukrovej fabriky držať valné zhromaždenie v Trenčíne, a vtedy vec príjde do poriadku.

Teda takto sa má záležitosť cukrovej fabriky v Trenčíne. Vandrpúch môže spokojne vandrovať, len nech dá pozor, aby ho nechytli!

Keď už toto píšem nuž pridám ešte volačo. Snáhu nám napadlo, sanicu máme kapitálnu. Napriek zimy robota pri stavaní mostu nad Váhom pekne napreduje. Kým sa lady púšťajú budú, bude už jedon pilier mostu von z vody. Teraz začínajú dno rieky kutrať, a čím s touto robotou hotoví budú, začnú aj stavbu. Sila kameňa leží na sieti medzi Váhom a na pobreží rieky. Taliani usilovno kresú kameň; túto robotu veľmi dobre platia. Či by sa to náš ľud nemohol naučiť? Našinci sú síce tiež pri robote vo veľkom počte zamestnaní, lenže ja by som si prial, keďby som cudzieho robotníka ani vidieť nemusel. Nuž a tento most dá stavať vláda, tá liberálna vláda, ktorá robotným ľuďom dá zarobiť, len tým nie, ktorí s vandrpúchom chodia. Týchto len šupovať dá.

Trenčan.

Od Bytče, v januári 1897.

Veľactený Pán Redaktor!

Ponevác u nás „Kreštana“ na mnohých miestach dostať, našiel som náhodou 3. číslo týchto novin a dočítal som sa v chýruku medzi iným i to, že sa v Amerike remeselníci so židmi pobili, že pri tej bitke židia o zuby a uši prišli. Takýto sprostý chýr nemôžeme uveriť, lebo od našich susedov, ktorí sa v Amerike zdržiavajú, počúvam, že tam rozdielu medzi náboženstvami nerobia, každý, najmä kto je odkázaný na to, aby svoj každodenný chlieb rukami si vyhľadával, žije svojej práci, musí pracovať bez rozdielu náboženstva. Najde sa v Amerike, jako aj u nás, huncútov a úžerníkov dost. Znáam medzi kreštanmi dost podlych úžerníkov, a poznám aj medzi židmi dost spravodlivých a svedomitých: každý kto svet pozná a nenie oplán, dá mi za pravdu. Veľmi škaredá vec je znevažovať druhé náboženstvo a seba samého vychvalovať, lebo viera nespasí, ale dobrý skutok, a „každá liška svoj chvost chváli.“

Čítal som v tom samom čísle rady bývalého kandidáta okresu senického, že kupectvom ešte vždy ten najlepší zárobok dosiahnuť možno, a že sú naši kreštania ku vedeniu kupectva zvlášte nadaní; podporujeme teda všade a vo všetkom svojich ľudí.

Keby sme ozaj radu toho pána poslúchli, nuž by naše kupectvá i zárobky kvitly, dobre by sme naše rodiny chovali, keby sme od židov nič nevyrábali. A zas by sme dobre nakúpili, beby sme boli prinútení len od kreštanov v sklepoch kupovať.

Presvedčení sme o tom, že keď sa niektorí kreštan za sklepníka lebo krémára dostane, že nás ešte viac derie jako žid.

Jazykom sa veru dá nejedno poradiť ale skutkom dokázať nie. U nás aspoň i kňaz, i žid i najlepší kreštan robí pre svoj ošoh. Aj jedon staručký kňaz, ktorý mnoho tisícami vládne, podrobil sa tej preňho tak ťažkej úlohe, išiel sám po vrchoch koledovať, ačpráve má kaplána, išiel preto, aby viac ovsu dostal, a bol oproti ženičkám, — proti svojej obyčaji — veľmi vľúdny a zdvorilý. Teda i tu vysvitlo, že v tomto storočí každý do svojho mecha duje. „Nesúď, nebudeš súdený.“ Neobrážajme židov, lebo sme z toho samého koreňa a takí sme závistliví, jako všetci židia.

Cecchovec.

V zime.

Čo inde, zvlášte vo vzdelaných západných štátoch už dávno uabliadli, nato u nás začínajú iba teraz prihádzať, že totižto v jakomkoľvek postavení a povolani výživa dá sa zabezpečiť iba prácou. Poctivá práca je tá, ktorá v každých okolnostiach donesie ovocie a ustávanie naše je len vtedy mlkvé, keď že daromnú, bezcieľnú prácu konáme.

Práve preto, čo sa týče majetnosti zaostali sme za inými západnými štátmi, lebo sme sa len neskoro naučili poznávať, že práca požehnáva. Predtým sme si mysleli, že čo nám je potrebné, že nám to poskytnie zem, načo by sme sa tedy mali namáhať, keď si z toho, čo dostaneme za odpredané zbožie, pokúpime všetko, čo potrebujeme.

Teraz v zime myslí si ľud, že za letnú namáhavú prácu má teraz právo celú zimu pod pecou presedeť a nič nerobiť, nestarajúc sa o iné, jako o to, čo bude jesť a uspokojí sa s tým, keď vie, že má do budúcej žatvy čo jesť.

V takýchto okolnostiach nenie div, keď ľud ustavične biedi; lebo keď si niekto myslí, že Pán Boh stvoril zimu k odpočinku, ten veru môže hladom zomrieť ešte aj vtedy, keď má viac, než potrebuje. A keď má len práve toľko, koľko potrebuje?

Roľnícka trieda, aby mohla iste vyžiť, musí si ale napred zabezpečiť nie jednu zimu, lež jedno desaťrocie. Musí si odložiť každý zbytočný krajciar, lebo jak behom desať rokov príde len raz zlá úroda, môže prísť na žobrácku palicu. A môže sa stať, že každých desať rokov úroda nevydará sa dva ba aj viac ráz.

Takýto úder nevydrží bez toho taký človek, ktorý má práve len toľko, čo potrebuje, aby nevyšiel úplne na mizinu. Komu po úderoch zostane ešte niečo, aj ten len do tých čias živí, pokým ho nové nešťastie nezastihne.

Zabezpečenie budúcnosti tedy nezáleží v tom, že si peniaze, alebo zožaté zbožie odložíme na budúci rok, lež v tom, aby sme sa v páde na mizinu vyjdenia neuchádzali ku žobráckej palici, lež ku obvyklej práci, ktorá nám nebezpečuje istejšiu výživu než v sypárni odložené zrno, ba istejšiu než samy peniaze.

V Nemecku, Francúzsku, Anglicku roľníci nezahľajú cez zimu, lež práve tak pilne pracujú v zime spolu s celou rodinou, jako za horúceho leta na slobodnom poli, a keď si viac aj nezarobia, toľko si vždy zahľadájú, koľko im letnia práca donáša. Takto sa zvykol roľník v cudzozemsku zabezpečiť proti vrtochám leta.

A tak tedy roľník ani u nás nech nezahľá cez zimu! A keď náš ľud už na tak mnohých poliach, v tak mnohých odvetviach užitočných zamestnaní zdarne konkurruje s obyvateľstvom západných štátov: ani najmieň nepochybujeme, že nášmu ľudu nepadne veľmi ťažko zápasit s cudzozemskom ani na poli zimného zamestnania, zimnej práce.

K tomuto ale treba ľud vychovávať! Práve tak ho treba vychovávať, jako sa to dialo v západných vzdelaných

štátoch, kde sa už ľudové školy postarajú o to, aby sa ľud obznámil, s odvetvami domáceho priemyslu a kde si deti potrebnú zručnosť k prevádzaniu domáceho priemyslu už v školách zadovážia.

Darmo povzbudzujeme, darmo napomínáme ľud k zamestnaniu, keď sa predbežne nepostaráme o to, aby sa ľud oboznámil s prácou, hodiacou sa na zimné večery; bez tohoto všetky naše napomínania budú daromné.

Nemôžeme povedať, žeby sa náš ľud celú zimu ničím nezaoberal. Pri roľníkovi, ktorého majetok obnáša pár jochov, nedá sa to ani vôbec myslieť. Lenže zamestnanie jeho nie je systematické, nie je sriadené; namáhanie jeho nie je produktívne, je bez výsledku a keď sa hlava rodiny aj zamestnáva, ostatní členovia rodiny sú bez roboty.

A keď má byť reč o zimnom zamestnaní roľníkov, pod týmto zamestnaním môžeme rozumieť len takú prácu, ktorá donáša ošoh nielen samému roľníkovi, lež aj štátu a tak napomôže nielen výživnosť jednotlivých rodín, lež má zároveň dvíhať aj všeobecné majetnenie.

Tento cieľ dá sa dosiahnuť iba systematickým vychovávaním ľudu v tomto smere. Len tak bude možno myšlienku zimného zamestnania do takého prúdu priviesť, v ktorom keď sa pohybuje a zveladuje, časom stane sa vážnym činiteľom na poli verejného hospodárstva.

Práve preto treba by bolo aj v záujme ľudu a štátu, aby sa v každej ľudovej škole istým odvetvami domáceho priemyslu priučalo.

Hovoríme len istým odvetvami: lebo zimné zamestnanie môže iba tak donášať ošoh a užitočnosť, keď sa berie ohľad na surové produkty vidieku a potreby obyvateľstva, lebo iba tak sa dá docieľiť odbyt, ktorý zabezpečuje ošoh práce.

Keď tedy to chceme docieľiť, aby roľnícky ľud zimné večery trávil užitočnou a ošožnou prácou, ktorá pracovitost má aj z mravného stanoviska veľký výsledok: tak musíme nasledovať príklad cudzozemskaja a už v škole musíme začať udomáňovať túto tak vážnu ustanovizeň.

Ohľadom výsledku ubezpečení sme, že naši roľníci, ktorí hlavne preto neprevádzujú žiadne riadne zamestnanie v zime, lebo neznajú žiadne, behom krátkeho času do rozkvetu privedú v svojej rodine domáci priemysel a nebudú zaháľať celú zimu.

V. L.

BESEDNICA.

Obchod s dcérou.

Napísal: *Zoltán Thury.*

I.

Manželka Franca Lupinského bola taká pekná a mladá ešte, že by ona sama mohla ešte chodiť na bály cez fašangy, ale pred časom sostarila pre svoju dcéru Idu. Mala troch synov, ale tí sú nie vždy pri matke a potom boli aj mladší než ich sestra. Ida bola prvým dieťaťom a skoro zároveň so svojou matkou sa vyvíňovala.

Keď sa jej matka stala peknou, osemtridsaťročnou, v dobrom živote dobre nrastenou paňou, jej dcéra skoro cele nepozorovane vstúpila do toho roku, v ktorom si dievčatá obliekajú dlhé sukne — a raz obkolesená mladými čitateľmi vylietla do spoločnosti v ružových šatách okrášlených bielymi stužkami. Otec si ju pár krát obzrel, uspokojený pohladil jej vlásky a začal so svojou pani manželkou žartovať.

— Máš už veľkú dcéru a predsa ešte nechceš ostarnúť. Nehanbiš sa.

Lupinská vtedy ešte ani necítila že starne. Spolu s jej tvárou a vlasmi ostávala mladá i jej duša. Sama sa vychvaľovala so svojou dcérou a vodievala ju za ruku všade, ako keby bola ku nej prirastená. Ukazovala ju a hovorila o nej s dákymsi sebavedomým usmevom, jako by i to chcela povedať, že len pekná pani môže mať takúto dcéru. Skutočne bola pekná. Bez všetkej koketnosti, jednoducho sebe sa ľúbila. Všetko bolo na nej pekné, pekná bola i vtedy, keď sa začervenala, i vtedy keď sa usmievala, i keď plakala. Čo sa s ňou stalo cele vážne len vtedy, keď jej raz odopreli rodičia nové šaty. Lupinský nebol tak bohatý, aby bol mohol rozhádzovať peniaze pred časom na okrasu svojej dcéry. Nech dievča čaká dotiaľ, pokým bude mať na to potrebu. Teraz je pekná a páči sa mladým ľuďom aj v kartánových šatách.

Lupinská sa skutočne stávala krajšou, mladla, lenže táto krása potrebovala už opateru. Dlhú sedávala pred zrkadlom, sporadujúc si vlasy, medzi ktorými kdedtu ukazovali sa už aj strieborné. Ukrývala ich. Nechcela zaostať za svojou dcérou. Mimo materskej pýchy ostalo v nej mnoho z peknej paney, ktorá pokým len možno nepoddá sa starobe. Všetko šlo, pokým nespozorovali, že sa namáha. Vtedy odebádzali od nej ľudia, alebo začali s ňou veľmi úctyplne zachodiť. Dosaváď mnoho mladých ľudí snažilo sa vyhoveť jej žiadostiam na báloch, ktorí jej tam slúžili, ale teraz sa často stalo, že ostal pri nej len jej manžel.

— Z gárdy ubýva! — riekol jej raz manžel a aj ona sa zasmiala, avšak v tom okamihu cítila, že cez jej dušu prelietla trpkost. Pred ňou zabávala sa jej dcéra v kruhu čitateľov, z ktorých ne jeden bol niekedy i jej dvoril. Žive sa smiala, v tanci skoro lietala a v malomestskej zábavnej miestnosti sa zdalo, že je zábava usporiadaná len k vôli dcére Lupinského.

Pekná osemtridsaťročná pani nevedela utlumiť v sebe výčitky. Závidela zábavu svojej dcéry.

— Preto som ňa vychovala?

Nemala nikoho, komu by to bola mohla povedať. Ponosa v nej dozrela a ani nespozorovala, že tak hľadá na svoju dcéru, jako by ju nenávidela. Tento pocit, ktorý sa v nej vyvinul, by nebola tak menovala, ona sa presvedčovala len o tom, že je ten hnev, ktorý utlumil nevedela, len spravodlivé potrestanie za dcérinu nevďačnosť. Ani nespozorovala, že nevie tak jemne chytiť ruku svojej dcéry ako dosaváď, a že sa v nej rozhostila závistlivá žiarlivosť, ktorú dosaváď snažila sa vyhovoríť.

— Malá žaba — tak ju spomínala a bola jej na obťaž už aj vtedy, keď ju videla. Často ju posielala ku jej priateľkám a teraz ju už nikam ani nespovádzala a keď nemala inej vyhovorky, riekla, že je chorá a celé popoludnia preležala na pohovke s poviazanou hlavou, ačpráve jej nič nechybovalo. V dome začalo sa všetko prevracať. Nikto sa necítil v ňom tak dobre, ako predtým. Chlapcov nedržali v korde. Lupinský nevládal poriadok udržať. Tak rýchle vpadla do domu táto zmena, že ani nevedel kde má hľadať toho príčinu. A dcéra

bola veselá. Raz v tej, raz v inej ulici objavila sa v svojich ružových šatách, ale nikdy nie samotná. Hneď prišli ku nej ctitelia, rozprávali, smiali sa, či sa matka hnevá alebo nie, toho si málo všimli, lebo veď matke tiež stálo v záujme, aby nevyzradila svoje myšlienky.

— Niečo už treba urobiť! — myslela si Lupinská. Chytala sa poslednej slamky svojej nádeje, jako tonúci a neprišlo jej ani na um, že to, na čom si láme hlavu, je vlastne nesvedomitosť. Svoju chladnosť naproti vlastnej dcére považovala za cele prirodzenú.

— Zaslúžila si to! — tak sa vyhovárala sama sebe, a úbohé dievča nemohlo za to, že je pekné a mladé.

II.

Zpomedzi mnoho mladých ľudí vystúpil zrazu jeden nie veľmi mladý a nie ani veľmi pekný kupec, pán Štole, a bez všetkého otáľania požiadal o ruku dcéry Lupinského. Nikto nevedel, kde nabral k tomuto opovážlivému kroku smelosti, len tolko spozorovali, že od niekoľko dní až nápadne mnoho si šepťal s Lupinskou. Ostatne celá vec nenie dáke veľké nešťastie. Dom Stolcov je známy iba chotárom a Štole je všeobecne známy ako solídny obchodník s vlnou a ľanom.

Lupinský nie s veľkou radosťou prijal pytača, úbohý človek preplnený bol obavami. — Či ho miluje dievča? Či je pre neho súce? Či je už tu čas, aby ju pustil z domu? Či budú dobre spolu nažívať?

— Prečo otáľáš? — pýtala sa ho manželka už niekoľkokrát a trochu už popudená.

— Nechcem ju urobiť nešťastnou.

— Eh, tu je príležitosť. Nech ide, tu je jej čas. Máš niečo proti Štoľcovi?

— Obávam sa, že ty náhliš.

— Dotiaľ náhlím, pokým jest prečo.

Urobil, čo si žena žiadala. Dievčata sa sotva pýtali. Rýchle šlo všetko. To Štole nechcel tak, lebo on bol človek, ktorý všetko uvážil, všetko si priemyslel, i to, čo sa obchodu netýkalo, ale Lupinská s veľkou ochotou vystrčila svoju dcéru z domu. Jej manžel tak sprosté sa díval na všetko, jako keby ho obuchom boli uderili po hlave a nevedel myslieť. Keď potom skutočne odišla jeho dcéra s tým dobre urasteným, vážnym človekom, z hlboka vzdychal a smutne díval sa za nimi. Čítil v budúcnosti dačo zlého a to ho zarmútilo.

III.

A Lupinská asi o desať rokov omladla. Povyberala svoje dávnejšie šaty a zase sa z nej stala taká usmievavá pani ako predtým. Pokračovala tak, ako bola začala. Potom už nebude všetko možné. Pridé čas, ktorý je takejto zábavy chítvej panej počiatkom smrti, nemožno už odtajiť roky, hlas ztratí na svojom zvuku, nutno sa spriatelíť s myšlienkou, že starneme. Hor sa teda! Pokým jej manžel pri nej plešivel a šedivel, ju strašne znosily ostatné panie. Tak sa zabávala ako človek majúci mnoho na svedomí, ktorý ale netuší, že sa blížia žandári. Dvorili jej, zabávala sa, tancovala a tak sa hnala vopred po svojej ceste. Lupinský sa len díval, čo sa to s jeho ženou porobilo; pracoval za troch ľudí, musel sohnáť mnoho peňazí pre svoju peknú pani manželku.

— Život treba využiť! — riekla žena medzi svojimi priateľmi.

— Ale mi je už ťažký ten život! — vzdychol Lupinský a tak si stieral čelo, jako by bol chcel vytlačiť z neho krv.

A dievča sa nijak nehodilo do Stolcovej domácnosti. V tomto dome byly vždy inakšie panie, nie takéto detské dievča, ktorá od hračiek prišla do obchodu.

Pán Štole ju chcel priúčať, ale nemal k tomu trpezlivosti. Pokým sa on marne namáhal, jeho mladá manželka videla len prázdnotu svojho ducha a nalakala sa tej diaľky, ktorá ju od manžela oddeľuje. Málo sa zaoberala v svojom dievčenskom veku s tým, čo bude potom, keď sa vydá, ale predsa cele inak si predstavovala postavenie manželky, manžela, všetko, všetko, všetko. U Štoľcov hraly obrovskú úlohu číslice, mladá pani sa nalakala, keď pozrela na to množstvo veľkých potrahovalých kníh, s ktorými sa jej manžel zaoberal a do ktorých sa niekedy tak pohrúžil, že sotva spozoroval za sebou svoju ženu. Raz zo samej zvedavosti pozrela mu ponad plece, že čo to ozaj robí, ale veľmi hrubo osopil sa na ňu pán Štole:

— I tak tomu nerozumieš.

Do tohoto sa ona aj vžila. O nič sa nezaujímal, nestarala, naproti svojmu manželovi chladla, lebo pán Štole bol pre ňu úplne taký chladný a prázdny ako tie knihy. Prestrašená dívala sa niekedy, že nakoľko osamotnela a v jej duchu zrodila sa otázka, či to vždy tak bude? Len tolko cítila, že jestli bude museť i ďalej tak žiť, život stane sa jej nesnesiteľným. Chcela by sa bola dostať bližšie ku svojmu mužovi, rozhodla sa, že teraz bude o ňom tak smýšľať, jako to videla od druhých žien doma, bude si ho ctíť, vážiť milovať, ale jako dieťa, vždy na druhý deň odkladala počiatok svojej práce.

— Od zajtra rana všetko bude inak! — tým sa tešievala.

Natoľko nebola s ničím na čistom, že si i z výlevu citov kládla úlohu.

— Prosim, fa, zaujímaj sa trochu o obchod. — riekol jej neraz pán Štole a bolo vidno na ňom, že sa hnevá.

Mladá pani sa na okamih preľakla, ruky jej padly do lona a sľubovala všetko, jako keďby sa bola znovu nalakala.

— Budem za zaujímať, áno, áno...

Nešlo to nijak. Pomaly sa jej zmocnila dákasí tichá bezstarostnosť a so dňa na deň stávala sa širšia prietrž medzi ňou a Štoľcom. Už sa ho nebála. V ustavičnom spoluzití zuncovala a zhnusila sa jej jeho tučná tvár, jeho mdlé oči a v sebe obviňovala ho za všetku svoju ztratu. Poznala niekoľko mladých ľudí a premýšľala, že radšej by bola manželkou každého iného, len nie Štoľcovou. Prečo prišiel tento tučný, numerami preplnený človek medzi nich, prečo sa tiskal do jej života. Keď niekedy počula chýr o daktorej svojej priateľke, ktoré byly ešte slobodné, oplakala svoj dievčenský vek, starla a schla. Mnoho plakávala a cele tupá presedela aj hodiny na jednom mieste. Bola taká, jako keby bola za ňou stála veľká minulosť, a len teraz mala započat život, keby ho bola s iným započala. Často celé dni neprehovorila viac než *áno* a *nie* na otázky, pomaly, ticho vädla pri boku Štoľcovom.

Konečne sa to zunovalo i jej manželovi, a veru ho Boh obdaril veľkou trpezlivosťou. Nie, táto ženská sa nehodí do Štoľcovského domu. Ešte oprobaval. Začal byť milým a zdvorilým, ale vtedy ho manželka ešte viac nenávidela, inokedy zúrila, keď ho chovanie sa ženy rozhnevalo, ale ani to nič nepomáhalo.

— Chcem sa zaujímať, — hovorila pani, — ale sa neviem!

— Chystaj sa! — riekol raz Štole — popoludní odcestujeme.

- Dobre, — odpovedala pani.
- Ani sa nepýtaš kam?
- Všetko jedno.
- Domov ťa zavediem.
- Dobre.
- Tak to ďalej nemôže ísť.
- Nie.

Ešte toho večera oddal pán Stole Idu jej matke. Nebola to tá, ktorú bol pred dvoma rokmi odniesol. Bladá stvora bez sily, ktorá sa ešte ani o svoje vlastné veci nevie zaujímať. Nenachádzala žiadnej poznámky, keď pán Stole riekol jej matke:

— Mama, tu je vaša dcéra, podržte si ju doma.

Výročitý deň smrti dediča trónu Rudolfa. Dňa 30 januára bolo tomu osem rokov, že korunný princ Rudolf zomrel. V tento deň slúžená bola smútočná omša v kaplnke sv. Zigmunda v kráľovskom hrade budínskom. Vo Viedni sa tiež odbavovali smútočné služby Božie. V spomenutý deň rano jeho veličenstvo kráľ bol v krypte kapucínskeho chrámu a pri rakve svojho syna sa pomodlil. — Nemecký cisár Vilhelm II. zaslal na rakev nebohého dediča koruny utešený veniec so skvostnou stužkou, na ktorej stál nápis: „Vernému priateľovi — cisár Vilhelm II.“

V zaujme hospodárskych škôl. Minister orby dr Darányi všemožne sa stará o pozdvihnutie hospodárstva v našej krajine. Neminie takrečeno ani dňa, že by voľačo v záujme hospodárstva neurobil. Teraz chce minister ku napomoženiu hospodárskeho odborného vzdelávania všetky vyššie i nižšie odborné školy, pri ktorých sa úpadok alebo nedostatok ukazuje, peňažite napomôcť, ich rozšíriť a pre ne dľa potreby nové budovy postaviť. Tohoto roku dostanú takúto podporu hospodárska akademia v Magyar-Óváre, hospodársky ústav v Košiciach, škola v Rimavskej Sobote a ešte päť iných na Dolniakoch ležiacich ústavov hospodárskych.

Františkan vynalezcom. Karol Mészáros, člen rádu františkánskeho v Radne vynášiel nový hospodársky stroj a pýtal si naň už i patent. Nový stroj veľmi obľahčuje hrabanie sena a slamy a poshrabuje všetko skosené obilie tak, že nič nevychádza na škodu.

Amerika proti prisťahovalcom. Snem Spojených štátov severoamerických prijal výborom kongressu podanú zprávu, dľa ktorej jednu tretinu terajších vystahovalcov, obzvlášť takých, ktorí nevedia čítať a písať, neprípustia na pôdu Spojených štátov severoamerických. Tento zákaz smeruje hlavne proti robotníkom prichádzajúcim z východných štátov európskych, teda aj proti uhorským vystahovalcom a proti Číňanom.

Povolanie honvédskych nahradných rezervistov. Minister honvédstva nariadil, aby okr. veliteľstvá ku honvédstvu náležiacich ersatzrezervistov, ktorí koncom minulého roku vycvičení neboli, povolali na výcvik, ktorý potrvá osem týždňov. Predbežne povolajú na výcvik dvetisíc chlapov.

Slávnosť na pamiatku smrti Deaka. Jedenadvadsiaty výročitý deň smrti Franca Deaka, zasvätili v hlavnomestských stredných školách dňa 28. januára okázalými smútočnými slávnosťami.

Arciknieža Fridrich kúpil v Prešporke kaštieľ Karácsonyho, v ktorom už od 15 rokov býva, za 480.000 zlatých. Kaštieľ bol dal stavať ešte za panovania Marie Terezie knieža-primas Grassalkovich.

Krajinský jarmok vo Zvolenskej Lupči. Krajinský dobytčí a výkladný jarmok vo Zvolenskej Lupči bude sa vydržiavať v nedeľu dňa 14. februára. Kupci s dobytkom sa na tento jarmok upozorňujú, lebo obchod s dobytkom na tomto vidieku opäť začína kvitnúť.

Vďačnosť Bosniakov. Bosensko-hercegovinské oddelenie milleniumovej výstavy zavďačilo sa cennými dary mnohým domácim verejným ústavom. Tento obetivý, priateľský skutok bosenských vystavovateľov podáva potešiteľný dôkaz o smýšľaní Bosniakov o Uhorsku. Z darov dostalo sa najviac ministerstvám orby a obchodu pre sriadiť sa majúce poľnohospodárske a priemyselné museá, potom školy a dobročinné ústavy.

Stará maľba v kostole. V sanktuariume katolíckeho chrámu v spišskej obci Sabinove objavili veľmi zaujímavé maľby na stenách. Tieto maľby, ktoré pochodia ešte z XV. storočia, obnovia.

Millionová defraudácia. V haličskom meste Stanislave zatkli tieto dni Augusta Kuminskiho, direktora cukrovej fabriky v Tlumaku a Alexandra Pistruskiho, kníhvedúceho v tej istej fabrike, lebo títo dobrí vtáci špatnou manipuláciou defraudovali viac než jeden milión zlatých.

Posvätený matrikársky úrad. Na ťaňach okolo Segedína je vo zvyku, že kňaz posväti každoročne nové domy postavené v tom roku. Jozef Várhelyi, kat. kňaz toho roku medzi inými budovami posvätil aj novú budovu matrikárskeho úradu. Tento skutok duševného pastiera vzbudil v širokých kruhoch všeobecnú pochvalu.

Z väzenia do väzenia. V Dolnom Kubíne chytili žandári Franca Rácskayho, povestného zlodca, ktorého len nedávno pustili z leopoldovského väzenia. Rácskay sa v Kubíne vlámal do obchodu kupca so zbožím Fejnera a tam mimo väčšej summy peňazí ukradol aj vechsle. Rácskay potom ponúkal zmenky tým, ktorí boli na vechsloch podpísaní, ale ho žandári chytili.

Učeň — mučeň. Daniel Kangring, učeň u hlavnomestského klobučníka Daniela Obereina v strachu pred bitkou že ztratil jeden klobúk, ukryl sa do jednej bedny v dome majstrovom a tam bol o hlade a smäde 36 hodín. Prestrašený chudák nemohol ďalej vydržať a keď vyšiel z bedny, bol celý zmorený.

Tkačsky strajk v Petrohrade. V Petrohrade zastavilo prácu 5000 robotníkov v plátenických a súkenických fabrikách. Žiadajú sníženie pracovnej doby a povýšenie pláce.

Duell dvoch bratov. V Miškovci tieto dni stáli dvaja bratia proti sebe s pištoľami v rukách, ale keď mali streliť padli si okolo krku. Rozumie sa, súboj bol s tým dokončený. K tomuto kroku zadalo príčinu dedičstvo.

Zase ušla dáma. Zdá sa, že kňažnu Chimayovú, ktorá bola ušla s cigáňom od svojho manžela, začínajú nasledovať vo veľkopanských kruhoch. Teraz oznamujú z Berlína, že tam grófka Saurma-Jartsch, ktorá od svojho manžela grófa Saurma, poslanca, žila odlúčeno pod tŕstvom, ušla s jedným kupeckým pomocníkom a teraz žije s nim v jednej malej dedinke.

Kapitána Petaka ktorý bol nedávno v Szombathelyi postrieľal svoju manželku a dvoch svojich priateľov, vojenský súd odsúdil na ztratu vojenskej šarže a na dva roky do väzenia v pevnosti. Ranení sa už vyliečili.

Zomreli od plynu z kamenného uhlia. Štefan Blaščák obyvateľ vo Veľkej Lomnici tieto dni večer dobre zakúril kamenným uhlím a pred ľahnutím na lúžko zatvoril rúru kachiel. Na druhý deň našli ho susedia i s jeho ženou ležať bez povedomia. Blaščáka podarilo sa prebrať k životu, jeho manželka ale bola už mrtvá.

Žena, ktorá je hodna päť mariek. H. Schütz obyvateľ v Štefne oznamuje po novinách, že ten, kto mu sdelí kde sa zdržuje jeho manželka Berta Schütz rod. Körber, ktorá ušla s jedným spevákom, dostane od neho 5 mariek teda asi 3 zlaté 50 krajciarov odmeny. Ale si ju vysoko cení!

Kolko cigánov je v Uhorsku. U nás bolo napočítano 274.940 cigánov, medzi ktorými je len 8935 kočovních, kdežto 243.432 je usadené stále. Z týchto 17.000 sú povolani muzikanti. Zpomedzi nich len 82.405 vie hovoriť cigánsky.

Ženské hospodármi. Na prosbu poľnohospodárskej hlavnej školy v Berlíne minister dovolil, že ženské môžu navštevovať túto hlavnú školu, keď si ku tomuto vymohly zvláštne povolenie od správcu ústavu.

Prestrašení voličia. V šomodskej obci Nagy-Bajom volakto nabaláchal ľud, že reč vyslanca toho okresu Kornela Ábrányiho, ktorú povedal na diete, zapríčinila krájinu škody štyri milióny zlatých, a že túto škodu musia vraj zaplatiť tí, ktorí Ábrányiho zvolili za vyslanca. Nalakaní voličia už aj vyrátali, že každý volič má zaplatiť 800 zlatých. Občania tak vážne berú ten chýr, že teraz jedon za druhým dávajú prepisovať svoje majetky na manželky a deti. Zo strachu, rozumie sa, najviac osohu bude mať štát, lebo zo štemplov tolká summa vplynie do daňového úradu, jaká od pamäti ľudskej nevplynula.

Nezavadzajte, veličenstvo! Nemecký cisár Vilhelm II. tieto dni držal hliadku nad rekrútmí v Potsdame a potom sa tázal jedného rekrúta: „Čo urobíte, keď stojíte na stráži a viac ľudí sa shromažďí v bezprostrednej blízkosti?“ „Vyzvem ich, aby sa rozišli, veličenstvo.“ „Dobre,“ riekol cisár. „Jeden však predsa ostane tam. Čo mu v takom páde poviete?“ „Nezavadzajte, veličenstvo!“ — odpovedal rekrút, čo pravda on rozumel tak, žeby patričnému povedal aby nezavádzal. Cisár sa usmial a riekol: „Už idem, nebudem zavádzať!“ A s tým usmievajúc sa, obrátil sa k inému rekrútovi.

Jazdní mravci. Adolf Bastian, ktorý cestoval po východnej Asii, rozprával, že videl jazdných mravcov. Odborní vedomci nechceli tomu veriť, ale Karol Meissen potvrdil zpravu Bastianovu; v časopise „Humboldt“ sdelil totiž: „V Siame jestvuje malý druh šedočiernych mravcov, ktorý rád sdržuje sa na vlhkých miestach. Často vidáť ich tam v širokých radoch a v značnej dĺžke ťahať k doktorému pokrmu. Žijú z látok animálneho pôvodu. Robotní mravci sú asi o polovicu menší od našich lesných mravcov. Uprostred radov v istých diaľkach od seba maširujú jednotliví, značne väčší mravci; tu i tu zjaví sa však, pomaly a obozretne kráčajúc, opravdový obor-mravec. Jeho hrubá, blýskavá čierna hlava je väčšia, ako celé ostatné telo, a na jeho chrbát občasne vysadne a nesie sa daktorý z malých pracujúcich mravcov. Tu i tu jazdný mravec rýchlo obživne, prekazi maširujúci rad a pošetilo behá za chvilu so svojím jazdom. Príčina tohoto zvláštneho počínania nedá sa ľahko vypátrať. Je známo, že mravci majú svoje dobre disciplinované čaty a aj sriadenú policíu. Možno bolo by si teda myslieť, že malý jazdec je generálom, ktorý prehlíada svoje čaty a že veľkí jazdní mravci repräsentujú akoby jazdu popri veľikom množstve drobnej pechoty.

Alebo aj mravci prijali dobre dokázavšiu sa ustanovizeň jazdeckej policie. Siamčania už dávno vedeli o tomto zaujímavom zjave, ale vzali ho jednoducho v známosť.

Americké ovocie v Uhorsku. Amerika robí už konkurenciu nielen uhorskému zbožiu ale aj ovocinárstvu. Na trhy v Budapešti prichodí teraz ustavične viac a viac amerického ovocia. Ovocie je zväčša v sudoch uloženo a v dost dobrom stave prichodí sem. Americké jablká predávajú cent za 20—30 zlatých, v malom kilogramm za 25—30 krov a tohoto prirodzeným následkom je, že cena domácich jablk značne klesla. Len v decembri došlo viac než 40 vagonov amerických jablk do Budapešte. Naše ovocinárstvo hľadá teda v ústrety smutným časom.

Dobrosrdečnosť arcikniežata Jozefa. Dobrosrdečnosť arcikniežata Jozefa je všeobecne známa a teraz zase novší dôkaz o jeho dobrom srdci prinášajú noviny. Jedna žena zo Sedmohradska, menom Vajdová hľadala uľavenie svojej nemoce u pátra Kneippa vo Würshofene a keď po pártýždňovom liečení zvedela od lekára, že nemôže mať nádej na vyliečenie, úbohá žena vypukla v úpenlivý plač. Tam zdržujúci sa arciknieža Jozef šiel tade a počujúc plač vnišiel ku lekárovi aby zvedel, prečo ženská plače. Dozvediac sa príčinu dal zavolať svojho lekára, ktorý preskúmajúc Vajdovú vyhlásil, že ačpráve je nemoc veľmi nebezpečná ale preto je vyliečiteľná. Arciknieža podržal tam na vlastné trovy Vajdovú ešte niekoľko týždňov a potom ju tiež na svoj kelčík poslal do Viedne pod opateru svojich dvorných lekárov, kde šťastnou operáciou úplne vyliečená navrátila sa domov zehnjúc dobrosrdečnosť arcikniežata.

Nevedia či je mrtvá V ruskom mestečku Narva po krátkej nemoci zomrela manželka bohatého obchodníka, ale na jej tele nebolo badať žiadnej stopy. Manžel nedovolil ju pochovať. Mrtvola leží už od týždňa v budove pre mrtvých na cimiteri a dosavád nebadáť na nej ešte žiadne stopy hniloby vzdor tomu, že v miestnosti kúria. Ku prezkúmaniu zvláštneho prípadu odesťovalo viac ruských lekárov do Narvy.

Krvavá vzbura baníkov v Anine. Baníci zamestnaní v aninských kamennouhelných baňach neďaleko Rešice vzbúrili sa proti správe baní dňa 20. januára preto, lebo správa baní nároky na podporu z pokladnice na prípad práceneschopnosti potisla v štatútoch pokladnice v usrozmnení s robotníkmi s 30 na 40 rokov služby. Robotníci z počiatku proti tomu nemali nič, lebo v štatútoch bolo lepšie postarano o vdovy a siroty, jednotliví baníci ale začali svojich kamarátov poburovať proti správe udávajúc, že sú oškodení a preto že aby začali strajkovať. Baníci sa shromažďili v spomenutý deň pred budovou správy a ponevác sa bolo čo obávať výtržností, direkcia privolala žandárov. Keď títo niekoľkých buričov zatkli, robotníci sa vrhli na kancelárie a v niekoľkých minútach spustošili miestnosti direkcie. Medzi tým jeden kameň trafil hlavu žandárskeho poručíka, ktorý zkrvavený klesol k zemi a na to kommandoval jeden strážmajster, ktorý prevzal velenie od raneného oficiera, streliť. Pušky zarahotily, mnohí baníci holými rukami vrhli sa na žandárov, jedného zkrvavili, druhému zlámali bajonet a v tom sa ozval nárek ranených a stonanie umierajúcich. Robotníctvo sa rozbehlo a na bojišti ostalo osem mrtvých a dvadsať ranených. Zpomedzi ranených jeden zomrel a tak vzbura vyžiadala dosavád 9 obetí. Do Aniny privolali vojsko, lebo boly obavy, že vypuknú nepokoje v rešických baňach. Robotníci, ktorých je do 5000, zastavili na to prácu, ale o pár dní na to dohodnúc sa s direkciou baní opäť začali pracovať. Teraz je v Anine už všetko ticho.

